

Chrząszcze (Coleoptera) okolic Jeziora Maltańskiego w Poznaniu – suplement

The beetles (Coleoptera) of Malta Lake vicinity in Poznań – supplement

Marek PRZEWOŹNY

Zakład Zoologii Systematycznej, Uniwersytet Adama Mickiewicza, ul. Umultowska 89,
61-614 Poznań; e mail: hygrotus@amu.edu.pl

ABSTRACT: The paper is a supplement to the earlier work about the beetles of Malta Lake vicinity in Poznań. The number of recorded species has increased by 7 new families and 85 new species of beetles, including some rarely collected in Poland and one new for the Wielkopolska-Kujawy Lowland.

KEY WORDS: Coleoptera, new records, Wielkopolsko-Kujawska Lowland, Poznań, Poland.

Wstęp

W roku 2007 opracowano całościowo chrząszcze okolic Jeziora Maltańskiego w Poznaniu na podstawie kilkuletnich badań (PRZEWOŹNY 2007), wykazano wtedy 289 gatunków z 53 rodzin. Od czasu ukazania się tej publikacji prowadzono dalszą eksplorację tego bardzo interesującego terenu, stanowiącego enklawę umożliwiającą zachowanie wielu cennych przyrodniczo gatunków zarówno roślin jak i zwierząt. W ciągu kolejnych lat badań odłowiono kolejne 85 gatunków wcześniej nie podanych z tego terenu i uzupełniono listę o dalsze 7 rodzin chrząszczy.

Materiał i metody

Chrząszcze odławiane były na terenach znajdujących się w okolicach Jeziora Maltańskiego na terenie miasta Poznania. Teren badań oraz metody zostały szczegółowo opisane w poprzedniej publikacji (PRZEWOŹNY 2007). Teren badań znajduje się w jednym kwadracie UTM: XU30.

Wyniki

Poniżej przedstawiono listę gatunków nowo stwierdzonych na badanym obszarze, gatunki należące do rzadkości faunistycznych zostały opatrzone komentarzem. Oznaczenia dwóch gatunków wymienionych w poprzedniej publikacji (PRZEWOŻNY 2007) zostały zweryfikowane i poprawione, co również zaznaczono.

Gwiazdką [*] zaznaczono gatunki nowe dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej.

HALIPLIDAE

Haliplus (Haliplus) fluviatilis AUBÉ, 1836: 15 V 2010 – 1 ex.; 20 V 2010 – 1 ex.; 22 V 2010 – 2 exx.

NOTERIDAE

Noterus clavicornis (DEGEER, 1774): 15 V 2010 – 1 ex.; 20 V 2010 – 1 ex.; 22 V 2010 – 1 ex.

Noterus crassicornis (O. F. MÜLLER, 1776): 23 IV 2010 – 1 ex.; 20 V 2010 – 3 exx.

DYTISCIDAE

Agabus (Gaurodytes) bipustulatus (LINNAEUS, 1767): 15 V 2010 – 1 ex.

Ilybius fenestratus (FABRICIUS, 1781): 23 IV 2010 – 2 exx., 14 VI 2010 – 1 ex.

Colymbetes fuscus (LINNAEUS, 1758): 20 V 2010 – 1 ex.

Acilius (Acilius) canaliculatus (NICOLAI, 1822): 23 IV 2010 – 1 ex.; 24 IV 2010 – 2 exx.; 22 V 2010 – 1 ex.

Cybister (Cybister) lateralimarginalis (DEGEER, 1774): 14 VI 2010 – 1 ex.

Graptodytes pictus (FABRICIUS, 1787): 15 V 2010 – 1 ex.; 24 IV 2010 – 1 ex.

Hydroporus palustris (LINNAEUS, 1761): 15 V 2010 – 1 ex.; 23 IV 2010 – 1 ex.; 20 V 2010 – 2 exx.

Suphrodytes dorsalis (FABRICIUS, 1787): 24 IV 2010 – 1 ex.; 22 V 2010 – 1 ex.

Laccophilus hyalinus (DEGEER, 1774): 24 IV 2010 – 1 ex.; 20 V 2010 – 1 ex.; 22 V 2010 – 1 ex.

Laccophilus minutus (LINNAEUS, 1758): 23 IV 2010 – 2 exx.

CARABIDAE

Nothiophilus rufipes CURTIS, 1829: 21 V 2011 – 1 ex.

Gatunek w kraju bardzo rzadko wykazywany, choć prawdopodobnie szerzej rozmieszczony w zachodniej Polsce, ze względu na mylenie go z pokrewnym *Nothiophilus biguttatus* (FABR.). Współcześnie znany z zaledwie trzech stanowisk i pojedynczych osobników. Wykazywany z dwóch

stanowisk na Nizinie Wielkopolsko Kujawskiej: Puszczy Zielonki oraz okolic Mosiny (SIENKIEWICZ 2000; SIENKIEWICZ i in. 2009), a także rezerwatu „Kuźnik” na Pojezierzu Pomorskim (RUTA 2009).

Harpalus (Harpalus) progrediens SCHAUBERGER, 1922: 23 IV 2010 – 1 ex.

Harpalus (Harpalus) pumilus STURM, 1818: 19 V 2007 – 1 ex.

Harpalus (Harpalus) subcylindricus DEJEAN, 1829: 4 V 2003 – 1 ex.

Niedawno wykazany jako nowy dla Polski, między innymi z tego samego stanowiska. Jak do tej pory okolice Jeziora Maltańskiego to jedno z nielicznych znanych stanowisk tego gatunku (STACHOWIAK i PRZEWOŻNY 2007). Najprawdopodobniej w Polsce szerzej rozmieszczony, lecz nieodróżniany od podobnego *Harpalus anxius* (DUFT.).

Harpalus (Harpalus) tardus (PANZER, 1796): 1 IV 2007 – 1 ex.

Panagaeus (Panagaeus) bipustulatus (FABRICIUS, 1775): 23 IV 2010 – 1 ex.; 24 IV 2010 – 1 ex.

Amara (Curtonotus) gebleri DEJEAN, 1831

Do tego gatunku należy odnieść dane dotyczące *Amara aulica* (PANZ.) z wcześniejszej publikacji (PRZEWOŻNY 2007). Gatunek w Polsce rzadko spotykany, często mylony z wyżej wymienionym. Znany z 9 krain, w większości na podstawie historycznych danych. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej podany tylko z Łęczycy na podstawie starego zbioru muzealnego (BURAKOWSKI i in. 1974).

SPERCHEIDAE

Spercheus emarginatus (SCHALLER, 1783): 24 IV 2010 – 1 ex.

HYDROPHILIDAE

Enochrus (Lumetus) testaceus (FABRICIUS, 1801): 15 V 2010 – 1 ex.; 20 V 2010 – 1 ex.; 22 V 2010 – 1 ex.

Hydrobius fuscipes (LINNAEUS, 1758): 24 IV 2010 – 1 ex.; 22 V 2010 – 1 ex.

Hydrochara caraboides (LINNAEUS, 1758): 23 IV 2010 – 1 ex.

Limnoxenus niger (GMELIN, 1790): 15 V 2010 – 1 ex.

Chrzążcz w Polsce bardzo rzadko spotykany. Współcześnie znany zaledwie trzech stanowisk i trzech okazów. Dwóch z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej: Rogalinka (PRZEWOŻNY 2004) i Tuplic koło Żar (PRZEWOŻNY, LUBECKI 2006) oraz z Poleskiego Parku Narodowego na Wyżynie Lubelskiej (BUCZYŃSKI, PIOTROWSKI 2002). Niedawno wykazano jego liczne występowanie pod Poznaniem w Rogalińskim Parku Krajobrazowy na kilku stanowiskach (PRZEWOŻNY i in. 2012). Kolejne stwierdzenie na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej świadczy o tym, że Wielkopolska stanowi istotne refugium dla populacji tego gatunku w Polsce.

LEIODIDAE

Agathidium (Agathidium) laevigatum laevigatum ERICHSON, 1845: 23 IV 2010 – 1 ex.

Agathidium (Neoceble) rotundatum rotundatum (GYLLENHAL, 1827)
do tego gatunku należy odnieść dane dotyczące *A. laevigatum* z wcześniejszej publikacji (PRZEWOŻNY 2007).

SILPHIDAE

Dendroxena quadrimaculata (SCOPOLI, 1771): 22 V 2010 – 1 ex.

STAPHYLINIDAE

Lamprinodes saginatus (GRAVENHORST, 1806): 2 VI 2007 – 1 ex.

Oxypoda (Sphenoma) abdominalis (MANNERHEIM, 1830): 19 V 2007 – 1 ex.

Scaphisoma boleti boleti (PANZER, 1793): 21 IV 2000 – 1 ex.

Quedius (Microsaurus) scitus (GRAVENHORST, 1806): 1 IV 2007 – 1 ex.

LUCANIDAE

Sinodendron cylindricum (LINNAEUS, 1758): X 2000 – 1 ex.

SCARABAEIDAE

Serica (Serica) brunnea (LINNAEUS, 1758): 7 VII 2001 – 1 ex.

SCIRTIDAE

Cyphon coarctatus PAYKULL, 1799: 19 V 2010 – 1 ex.

BUPRESTIDAE

Agrilus (Quercuagrilus) laticornis (ILLIGER, 1803): 2 VI 2007 – 1 ex.

Agrilus (Quercuagrilus) sulcicollis LACORDAILE, 1835: 2 VI 2007 – 1 ex.

ELATERIDAE

Agrypnus murinus (LINNAEUS, 1758): 2 VI 2007 – 1 ex.

Melanotus (Melanotus) punctolineatus (PELERIN, 1829): 19 V 2007 – 3 exx.

Melanotus (Melanotus) villosus (GEOFFROY, 1785): 21 VI 2009 – 1 ex.

Athous (Athous) haemorrhoidalis (FABRICIUS, 1801): 21 V 2009 – 1 ex.

Cidnopus aereuginosus (OLIVIER, 1790): 20 V 2010 – 1 ex.; 21 V 2011 – 1 ex.

Dicronychus cinereus (HERBST, 1784): 21 V 2009 – 1 ex.

CANTHARIDAE

- Cantharis (Cantharis) rustica* FALLÉN, 1807: 2 VI 2007 – 1 ex.
Silis nitidula (FABRICIUS, 1792): 19 V 2007 – 1 ex., 20 V 2010 – 1 ex.
Malthodes (Malthodes) marginatus (LATREILLE, 1806): 22 V 2010 – 1 ex.

DERMESTIDAE

- Dermestes (Dermestinus) lanarius* ILLIGER, 1801: 1 IV 2007 – 1 ex.
Megatoma (Megatoma) undata undata (LINNAEUS, 1758): 24 IV 2010 – 1 ex.

PTINIDAE

- Dorcatoma (Dorcatoma) dresdensis* HERBST, 1792: 21 V 2009 – 2 exx.

KATERETIDAE

- Brachypterus urticae* (FABRICIUS, 1792): 26 V 2007 – 1 ex.

NITIDULIDAE

- Eपुरaea (Eपुरaea) melina* ERICHSON, 1843: 4 IV 1998 – 1 ex.

EROTYLIDAE

- Dacne (Dacne) bipustulata* (THUNERG, 1781): 21 V 2009 – 1 ex.

ENDOMYCHIDAE

- Symbiotes gibberosus* (P. H. LUCAS, 1846): 21 V 2009 – 1 ex.
Niezmiernie rzadko spotykany gatunek w Polsce. Znany z zaledwie trzech krain: Dolnego Śląska, Sudetów Zachodnich i Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej. Współcześnie tylko z tej ostatniej krainy (JAŁOSZYŃSKI, KONWERSKI 2005).

COCCINELLIDAE

- Rhyzobius chrysomeloides* (HERBST, 1792): 26 V 2007 – 1 ex.
Scymnus (Neopullus) haemorrhoidalis HERBST, 1797: 26 V 2007 – 1 ex.
Halyzia sedecimguttata (LINNAEUS, 1758): 2 VI 2007 – 1 ex.
Harmonia axyridis (PALLAS, 1773): 20 V 2010 – 1 ex.

CORYLOPHIDAE

- Sericoderus lateralis* (GYLLENHAL, 1827): 21 V 2009 – 1 ex.

MYCETOPHAGIDAE

Mycetophagus (Ilendus) multipunctatus FABRICIUS, 1792: 1 IV 2007 – 5 exx.

TENEBRIONIDAE

Lagria (Lagria) atripes MULSANT et GUILLEBEAU, 1855: 24 V 2009 – 1 ex.

Rzadko spotykany gatunek, znany z zaledwie kilku stanowisk w pięciu krainach, niedawno wykazany jako nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (BUNALSKI i in. 2010).

OEDEMERIDAE

**Ischnomera cinerascens cinerascens* (PANDELLÉ, 1867): 21 V 2011 – 1 ex.

Gatunek w Polsce spotykany bardzo rzadko, znany z nielicznych stanowisk w 7 krainach. Rozwija się w próchnie drzew liściastych (KUBISZ 2006).

Ischnomera cyanea (FABRICIUS, 1792): 5 VI 2010 – 1 ex.

Oedemera (Oedemera) lurida (MARSHAM, 1802): 2 VI 2007 – 1 ex.

SCRAPTIIDAE

Anaspis (Anaspis) frontalis (LINNAEUS, 1758): 21 VI 2001 – 3 exx.

Anaspis (Nassipa) flava (LINNAEUS, 1758): 30 V 1998 – 1 ex.; 21 VI 2001 – 3 exx.; 26 VI 2001 – 2 exx.

Anaspis (Nassipa) rufilabris (GYLLENHAL, 1827): 4 VI 1998 – 1 ex.; 7 VI 2001 – 1 ex.; 11 VI 2001 – 1 ex.; 26 VI 2001 – 5 exx.

CERAMBYCIDAE

Leptura aethiops PODA VON NEUHAUS, 1761: 5 VI 2010 – 1 ex.

Rhagium (Megarhagium) mordax (DEGEER, 1775): 13 VI 2010 – 1 ex.

Saperda scalaris (LINNAEUS, 1758): 21 V 2009 – 1 ex.

CHRYSOMELIDAE

Bruchus atomarius (LINNAEUS, 1761): 21 V 2009 – 1 ex.

Donacia vulgaris vulgaris ZSCHACH, 1788: 15 V 2010 – 1 ex.

Cassida viridis LINNAEUS, 1758: 20 V 2010 – 1 ex.

Chrysolina (Sulcicollis) oricalcia (O. F. MÜLLER, 1776): 2 VI 2007 – 8 exx.

Cryptocephalus (Cryptocephalus) nitidus (LINNAEUS, 1758): 2 VI 2007 – 1 ex.

ANTHRIBIDAE

Platystomos albinus (LINNAEUS, 1758): 22 V 2010 – 1 ex.

ATTELABIDAE

Attelabus nitens (SCOPOLI, 1763): 22 V 2010 – 1 ex.

CURCULIONIDAE

Otiorhynchus (Choilisanus) raucus (FABRICIUS, 1776): 25 VI 1997 – 1 ex.

Phyllobius (Phyllobius) pyri (LINNAEUS, 1758): 19 V 2007 – 1 ex.

Sitona (Sitona) hispidulus (FABRICIUS, 1776): 1 IV 2007 – 1 ex.

Magdalis (Edo) nitidipennis (BOHEMAN, 1843): 19 V 2007 – 1 ex.

Magdalis (Porrothus) cerasi (LINNAEUS, 1758): 19 V 2007 – 1 ex.

Cossonus (Cossonus) linearis (FABRICIUS, 1775): 21 V 2009 – 14 exx.

Tychius picirostris (FABRICIUS, 1787): 21 V 2009 – 1 ex.

Anthonomus (Anthonomus) bituberculatus THOMSON, 1868: 23 V 1998 – 1 ex.

Trichosiocalus troglodytes (FABRICIUS, 1787): 24 V 2009 – 1 ex.

Ceutorhynchus assimilis (PAYKULL, 1792): 2 VI 2007 – 1 ex.

Mogulones raphani (FABRICIUS, 1792): 16 VI 1999 – 1 ex.

Obecnie z terenów poznańskiej Malty znane są 374 gatunki chrząszczy z 60 rodzin. Nie jest to liczba duża gdyż z terenu kraju stwierdzono ponad 6000 gatunków z tego rzędu. Jednak pośród wykazanych gatunków znajduje się wiele rzadkich a nawet zagrożonych w skali Polski, co podkreślano już w poprzedniej publikacji, uwypuklając także role tego terenu dla zachowania różnorodności owadów na terenie miasta Poznania (PRZEWOŹNY 2007). W toku kolejnych lat badań wykryto dalszych siedem rzadkich gatunków. Potwierdza to znaczenie Jeziora Maltańskiego i jego okolic, jako ostoi przyrodniczej pośród zurbanizowanego krajobrazu Poznania.

Podziękowania

Dziękuję Andrzejowi LASONIOWI, Miłoszowi MAZUROWI, Andrzejowi MELKE i Mieczysławowi STACHOWIAKOWI za pomoc w oznaczeniu gatunków z niektórych grup oraz sprawdzenie oznaczeń.

SUMMARY

This paper is a supplement to the previous work about the beetles of Malta Lake vicinity in Poznań (PRZEWOŹNY 2007). The previous paper recorded 289 species from 53 families of beetles in the area. Now the knowledge of the beetles of the area is more complete. After another 3 years of study 85 new beetles and 7 new families have been recorded. *Ischnomera cinerascens* is recorded as new for the Wielkopolska-Kujawy Lowland. Five species are very rarely collected in Poland, namely: *Nothophilus rufipes*, *Amara gebleri*, *Limnoxenus niger*, *Symbiotes gibberosus*, *Lagria atripes*. They are known only from few localities and not numerous individuals. Two determinations given in the previous work (PRZEWOŹNY 2007) have been corrected. *Amara aulica* has been changed into *Amara gebleri* and *Agathidium laevigatum* into *Agathidium rotundatum*.

PIŚMIENNICTWO

- BUCZYŃSKI P., PIOTROWSKI W. 2002: Materiały do poznania chrząszczy wodnych (Coleoptera) Poleskiego Parku Narodowego. Parki Narodowe i Rezerваты Przyrody, **21** (2): 185-194.
- BUNALSKI M., KONWERSKI Sz., PRZEWOŹNY M., RUTA R., 2010: Nowe dane o rozmieszczeniu chrząszczy z rodziny czarnuchowatych (Coleoptera: Tenebrionidae) na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej. Część 2: Lagriinae i Diaperinae. Wiadomości Entomologiczne, **29** (2): 75-86.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1974: Chrząszcze – Coleoptera, Biegaczowate – Carabidae, część 2. Katalog Fauny Polski, Warszawa, XXIII, **3**: 1-430.
- JAŁOSZYŃSKI P., KONWERSKI Sz. 2005: Nowe stanowiska chrząszczy z rodzaju *Symbiotes* L. REDTENBACHER, 1849 (Coleoptera: Endomychidae) w zachodniej Polsce. Wiadomości Entomologiczne, **24** (1): 49.
- KUBISZ D. 2006: Oedemeridae i Scaptiidae Polski (Coleoptera, Tenebrionoidea). Monografie Faunistyczne, **24**: 1-165.
- PRZEWOŹNY M. 2004: Nowe stanowiska kałużnic (Coleoptera: Hydrophiloidea) w Polsce. Wiadomości Entomologiczne, **23** (2): 69-80.
- PRZEWOŹNY M. (2006) 2007: Chrząszcze (Coleoptera) okolic Jeziora Maltańskiego w Poznaniu. Nowy Pamiętnik Fizjograficzny, **5** (1-2): 29-48.
- PRZEWOŹNY M., LUBECKI K. 2006: Nowe stanowiska rzadziej spotykanych przedstawicieli wodnych chrząszczy z nadrodziny kałużnic (Coleoptera: Hydrophiloidea) i rodziny Hydraenidae (Coleoptera: Staphylinoidea) w Polsce. Wiadomości Entomologiczne, **25** (4): 213-217.
- PRZEWOŹNY M., SIENKIEWICZ P., KONWERSKI Sz. 2012: Nowe dane o występowaniu chrząszczy (Coleoptera) z wybranych rodzin na terenie Rogalińskiego Parku Krajobrazowego. Część II. Chrząszcze wodne (Coleoptera aquatica). Wiadomości Entomologiczne, **31** (4): 251-261.
- RUTA R. 2009: Chrząszcze (Insecta: Coleoptera) Rynny Jezior Kuźnickich ze szczególnym uwzględnieniem rezerwatu przyrody „Kuźnik”. [W:] OWSIANNY P. M. (red.): Rynna Jezior Kuźnickich i rezerwat przyrody Kuźnik. Muzeum Stanisława Staszica, Piła: 150-183.
- SIENKIEWICZ P. 2000: Nowe stanowisko *Notiophilus rufipes* CURT., 1829 (Coleoptera, Carabidae) w Polsce. Wiadomości Entomologiczne, **19** (1): 55.
- SIENKIEWICZ P., KONWERSKI Sz., PRZEWOŹNY M. 2009: Nowe dane o występowaniu chrząszczy (Coleoptera) z wybranych rodzin na terenie Rogalińskiego Parku Krajobrazowego. Część I. Biegaczowate (Carabidae). Wiadomości Entomologiczne, **28** (4): 219-230.
- STACHOWIAK M., PRZEWOŹNY M. 2007 [mscr.]: *Harpalus* (s.str.) *subcylindricus* DEJ. (Coleoptera, Carabidae) – nowy gatunek w faunie Polski. Materiały zjazdowe X Sympozjum Polskich Karabidologów, Święta Katarzyna, 14–16 VI 2007 r. [wydruk powielony dla uczestników Sympozjum]